

Gemeente Utrecht

In gesprek met ouders over alcoholgebruik van jongeren

Wensen en behoeften van ouders uit de wijk Utrecht Oost

Colofon

Uitgave

Gemeente Utrecht (GG&GD)
Postbus 2423
3500 GK Utrecht
030 286 3333
gggd@utrecht.nl

In opdracht van

Gemeente Utrecht (GG&GD)

Internet

www.utrecht.nl/ggd
www.utrecht.nl/gezondheidsonderzoek

Rapportage

Eva van der Meer, Hanneke Schreurs
GG&GD Utrecht

Informatie

Eva van der Meer
eva.van.der.meer@utrecht.nl
(030) 286 3369

Foto omslag

Desiree Meulemans

Bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding.

Februari 2013

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Methode	6
1 Opvattingen van ouders	7
Kennis en risico's	7
Opvoeding en alcohol	8
Stellen van regels	8
Voorbeeldfunctie	9
Bronnen van informatie	9
2 Wensen van ouders	10
Hoe kom ik in contact met andere ouders?	10
Wat zijn de concrete risico's van alcoholgebruik?	10
Wat doe ik in bepaalde situaties?	10
Welke boodschap geef ik mijn kind?	10
Hoe kunnen we elkaar versterken?	10
Conclusies en discussie	11
Aandachtspunten bij het onderzoek	12
Bronnen	13

Inleiding

In 2012 startte de gemeente Utrecht in Oost met een wijkaanpak om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. In Oost wonen veel autochtone, hoogopgeleide ouders en is het alcoholgebruik onder jongeren relatief hoog. Bijna de helft van de kinderen uit groep 7 en 8 heeft al eens alcohol gedronken (Eykemans, Meima, Van Buren, Van Ameijden, 2012). Vergroting van het ouderbereik in Utrecht Oost maakt deel uit van de 'Wijkaanpak jongeren in Oost'. Deze wijkaanpak wordt uitgevoerd in het kader van het gemeentelijk alcoholprogramma en bestaat uit vier pijlers: (1) voorlichting en educatie, (2) inrichting omgeving, (3) signalering, advies en ondersteuning en (4) regelgeving en handhaving. Deze pijlers worden geïntegreerd op wijkniveau.

Uit onderzoek (Koning, 2011) blijkt dat ouders een belangrijke rol spelen in het uitstellen van alcoholgebruik van hun kinderen en het verminderen van alcoholgebruik wanneer kinderen eenmaal drinken. Het consequent stellen van regels en goede en frequente communicatie daarover met de kinderen zijn bewezen effectief. Bij veel ouders in de wijk Oost blijkt echter dat ondanks strenge regels, kinderen wel alcohol drinken (Fiolet, Mazurkiewicz, 2011). Dit en het feit dat in de wijk Oost door veel jongeren thuis bij anderen (49%), of thuis met anderen (45%) wordt gedronken, geeft aanleiding om nader te kijken naar de rol van ouders op dit vlak.

Er bestaat al een aantal interventies (gericht op het terugdringen van alcoholgebruik door jongeren) waarin het belang van het stellen van regels door ouders centraal staat. Deze interventies hebben echter een beperkt effect; veel ouders stellen geen regels of de regels hebben weinig zin, want kinderen drinken toch. Verondersteld wordt dat ouders enerzijds ongevoelig zijn voor de boodschap, anderzijds worden zij wellicht letterlijk niet bereikt met de boodschap. Of het stellen van regels werkt, is tevens afhankelijk van een aantal aspecten. Onder andere is het moment waarop ouders ermee beginnen cruciaal. Het blijkt het meest effectief wanneer kinderen nog niet begonnen zijn met drinken (Van der Vorst, Engels, Meeus, Deković., 2006). De vraag is of ouders zich hiervan bewust zijn. De meeste kinderen beginnen met drinken tussen de 11 en 14 jaar; 30,4 % van de kinderen heeft hun eerste drankje op 12-jarige leeftijd gedronken (Vet & Van den Eijnden, 2007). Op basis van deze gegevens lijkt het moment waarop de kinderen in groep acht van het basisonderwijs of in de eerste klas van de middelbare school zitten, essentieel voor voorlichting aan ouders.

Leefwereld

Interessant is te kijken hoe de groep ouders uit de wijk Oost omgaat met het onderwerp alcohol in de opvoeding en waar mogelijkheden liggen voor alcoholpreventie. De uitdaging ligt in het vergroten van het bereik onder deze ouders, met als doel dat zij voor hun kinderen duidelijke regels stellen voor alcoholgebruik. Wellicht kan het preventieaanbod beter aansluiten bij de leefwereld van deze ouders. Het aansluiten van interventies bij de leefwereld en behoeften van de doelgroep komt voort uit de social marketing. Inzicht in wat de ouders in de wijk Oost beweegt en wat zij belangrijk vinden ('deep insights') kunnen aangrijpingspunten bieden om bij hen een gedragsverandering in gang te zetten.

Deze rapportage geeft weer hoe een groep autochtone, hoogopgeleide ouders uit de wijken Utrecht Oost en -Noordoost aankijkt tegen het onderwerp alcoholgebruik door jongeren en de rol van ouders daarin. Daarnaast geven zij aan welke onderwerpen voor hen spelen rond de overstap van de basisschool naar de middelbare school.

Methode

Doel van het onderzoek was het verkrijgen van aangrijpingspunten voor alcoholpreventie in het basis- onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Dit door zicht te krijgen op de wensen en behoeften van ouders uit Utrecht Oost met (een) kind(eren) op de basisschool in groep acht en/of de eerste klas van het voortgezet onderwijs.

Om zicht te krijgen op de wensen en behoeften van ouders is gebruik gemaakt van focusgroepen. In een focusgroep gaan de aanwezigen, onder begeleiding van een gespreksleider, met elkaar in gesprek over een onderwerp. In een relatief korte tijd kan op deze manier veel informatie worden verkregen. Naast de mogelijkheid om de deelnemers open te vragen naar hun mening en opvattingen, is de zichtbare interactie tussen de deelnemers ook een grote waarde van deze methode. Omdat ouders onderling in gesprek zijn, leren zij ook van elkaar.

Om deelnemers voor deze focusgroepen te werven, is contact gezocht met scholen en een sportvereniging in de wijk Utrecht Oost. Niet alle scholen wilden hun medewerking verlenen. Vanwege een tegenvallende respons is daarom later ook onder de medewerkers van de Gemeente Utrecht een oproep gedaan. Uiteindelijk zijn twee focusgroepbijeenkomsten gehouden in juni en één in september 2012. Per groep gingen zeven ouders onder begeleiding van een gespreksleider anderhalf uur in gesprek. Deze gespreksleider, betrokken bij het gemeentelijk alcohol- en drugsprogramma, leidde de discussie en stuurde zonedig bij. Nadrukkelijk is deze niet inhoudelijk ingegaan op wat ouders zeiden. Het ging niet om het geven van goede of foute antwoorden, maar om het verkrijgen van zoveel mogelijk informatie. Ouders hoefden het onderling ook niet eens te zijn, maar dienden elkaars mening wel te respecteren. Na drie focusgroepbijeenkomsten werd duidelijk dat het grootste deel van de meningen en opvattingen was gedekt. De derde bijeenkomst leverde niet veel nieuwe informatie op. Tijdens de drie bijeenkomsten zijn door een observator aantekeningen gemaakt van zaken die opvielen. Daarnaast zijn geluidsopnamen van de gesprekken gemaakt. Deze zijn later letterlijk uitgeschreven en vervolgens geanalyseerd.

In de focusgroep kwamen de volgende onderwerpen aan de orde: opvattingen van ouders over alcoholgebruik door jongeren, kennis van risico's, het thema alcohol binnen de opvoeding, wat ouders belangrijk vinden voor hun kind en waar zij behoefte aan hebben. Voor de start van de focusgroep vulden de deelnemers een vragenlijst in. Hierin werd gevraagd naar sociaal demografische kenmerken, naar regels die ouders stellen en naar aspecten die ouders in algemene zin belangrijk vinden voor hun kind(eren).

Onderzoeksgroep

Zonder dat hier vooraf helemaal op gestuurd is, heeft een redelijk homogene groep meegedaan. In totaal hebben 21 mensen deelgenomen aan de focusgroepen; 3 mannen en 18 vrouwen, met gezamenlijk 43 kinderen. Gemiddeld hebben zij per gezin 2 kinderen, waarvan minimaal 1 kind in groep 8 of de brugklas. Alle aanwezigen, op 1 na, waren geboren tussen 1960 en 1970. Driekwart woonde samen met partner en kind(eren). De broertjes en zusjes van hen waren, op 2 na, allemaal onder de 16 jaar. Hoewel in de oproep tot deelname nadrukkelijk stond dat gezocht werd naar mensen woonachtig in de wijk Utrecht Oost, was ook een groot deel afkomstig uit de wijk Noordoost. Deze 2 wijken zijn echter wat betreft opleidingsniveau en etnische achtergrond van de bewoners goed vergelijkbaar. De deelnemers waren hoog opgeleid (HBO of WO) en autochtoon. Driekwart werkte tussen de 16 en 32 uur per week. De rest, op 1 na, werkte meer dan 32 uur.

1 Opvattingen van ouders

Vinden ouders het echt zo belangrijk met elkaar stil te staan bij het onderwerp alcoholpreventie?

Volgens een groot deel van de deelnemers wordt inderdaad te veel en te vroeg gedronken door jongeren in Nederland (zie grafiek). Een aantal deelnemers is het niet eens met deze opvatting: *'Ik zie om mij heen helemaal niet dat jongeren zich inzuipen, en lazarus worden'*. Volgens enkelen moet de rol van de media niet onderschat worden: *'Volgens mij wordt er minder gedronken dan wat er in de media wordt gezegd'*. Een deel van de ouders noemt grote verschillen tussen de jongeren nu en jongeren vroeger. De maatschappij is veranderd. Jongeren van nu worden blootgesteld aan meer verleidingen, alcohol is makkelijk verkrijgbaar en het drinkgedrag is anders dan vroeger: *'Het is zo mateloos. Het is zo ontzettend veel'*.

Grafiek 1: Aantal ouders eens met de stelling

Leeftijdsgrens

De opvatting die jongeren volgens deze ouders hebben over alcoholgebruik, is vooral dat zij vanaf zestien jaar 'los' mogen gaan. Als gevolg van de wetgeving is deze leeftijd een mijlpaal geworden. Ouders zien de leeftijd waarop volgens de wet gedronken mag worden liever stijgen naar achttien jaar. 21 jaar wordt door sommigen ook genoemd, maar wordt niet reëel geacht. *'Met achttien zijn ze het huis uit en dan heb je er ook geen zicht meer op'*. Geopperd wordt een verschil in toegestane leeftijd om te drinken om te kopen: *'dan zal er nog wel gedronken worden misschien thuis of zo, maar in ieder geval in een kroeg of in een disco de grens naar 21'*.

Kennis en risico's

Dat ouders zich zorgen maken over de mogelijke consequenties van alcoholgebruik, is duidelijk. Met name de gevolgen op de lange termijn zijn bij hen bekend. Het grootste risico van alcoholgebruik vinden ouders namelijk de hersenschade die het veroorzaakt. In alle drie de groepen werd direct genoemd dat alcohol tot 23 jaar schadelijk is voor de hersenontwikkeling. Het maatschappelijk geaccepteerd zijn van alcohol geeft de angst dat kinderen al heel snel een soort sociale verslaving krijgen: *'we hebben alleen maar lol als er drank is'*. De risico's op korte termijn vinden ouders zorgelijker. Genoemd wordt het risico op ongevallen, al dan niet in het verkeer. En dat alcoholgebruik tot gevolg heeft dat remmingen en weerbaarheid afnemen. Jongeren doen dingen die ze eigenlijk niet willen, zoals bijvoorbeeld grensoverschrijdend seksueel gedrag. Verder bestaat de angst dat wanneer jongeren eenmaal drinken, ze makkelijker overgaan op het gebruik van andere middelen. Enerzijds omdat met het drinken van alcohol de eerste stap al is gezet in middelengebruik en anderzijds omdat ze ook in een omgeving terecht komen waarin andere middelen ineens binnen het bereik gaan vallen. Daarbij lijkt de angst voor andere middelen groter dan de angst voor alcohol. *'Als je dan toch een keer iets wil uitpro-*

beren, en dat hoort bij de leeftijd, heb ik liever dat biertje dan dat goedkope...hoe heet dat spul...met die gootsteenontstopper...!.

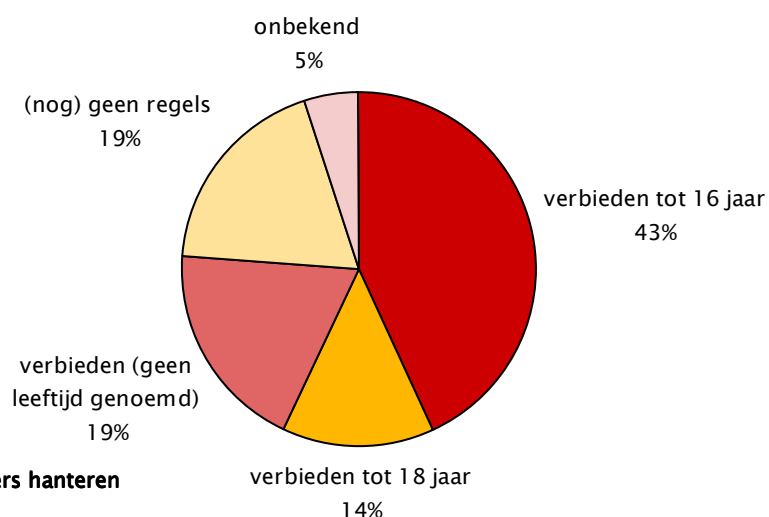
Tegelijkertijd met het praten over risico's, komen vragen op. Onder andere over comadrinken. Hoe werkt het drinken van alcohol lichamelijk bij jongeren? Bij welke hoeveelheid alcohol lopen ze hersenschade op? En krijgen zij geen signaal dat ze de grens bereikt hebben, of herkennen ze het signaal niet? *'Wat ik ervan begrepen heb, is dat kinderen minder waarschuwingstekens kregen dan volwassenen'.*

Opvoeding en alcohol

Ouders weten heel goed te benoemen wat zij belangrijk vinden voor hun kinderen. Meer dan de helft van de deelnemers noemt het begrip *'gezondheid'*. Verder worden *'geluk'*, *'welbevinden'*, *'emotionele, sociale en cognitieve ontwikkeling'*, *'respect'* en *'zelfvertrouwen'* vaak genoemd. Maar ook concretere dingen worden aangehaald: *'sporten'*, *'(buiten) spelen'* en *'op tijd naar bed'*. Vanuit de opvatting dat gezondheid zo belangrijk is, is het begrijpelijk dat ouders aangeven het alcoholgebruik van hun kind te willen sturen. Alleen wie vinden zij het meest verantwoordelijk voor het alcoholgebruik van jongeren? Zijn dat de ouders (zie grafiek)? Of is belangrijker wie de meeste invloed heeft? Tot op een bepaalde leeftijd zijn dat in ieder geval de ouders, daar is men het over eens. Maar vanaf 13,14,15 jaar neemt de invloed van de 'peers' (leefstijlgenoten), toe. *'De vrienden waarmee een kind omgaat, die zijn heel bepalend of het misgaat. Denk ik'*. Echter, *'(...) achter al die kinderen die dan zorgen dat je kind gaat drinken, zitten ook weer ouders achter...het is heel complex'*. Ouders zien voor zichzelf de taak hun kind goed met de onvermijdelijke groepsdruk om te leren gaan.

Stellen van regels

Wetgeving blijkt een zeer belangrijke leidraad in het stellen van regels te zijn. De meerderheid van de ouders vindt dat voor het zestiende jaar niet gedronken mag worden (zie grafiek en figuur). Een klein aantal ouders verhoogt voor hun kinderen de grens naar achttien. Een deel noemt als regel thuis 'verbieden', zonder daarbij een leeftijd te noemen en een deel hanteert nu (nog) geen regels. Tegelijkertijd met het verbieden, vinden ouders het heel belangrijk om open te zijn en kinderen uit te leggen waarom ze alcoholgebruik verbieden. *'Wij hebben het ook heel vaak over van wat dan zo gevaarlijk is aan alcohol drinken. En niet alleen over inderdaad dat je je brein aantast, want dat weten ze allemaal wel, maar gewoon ook van dat je je eigen grenzen niet meer kent'*. Op deze manier veronderstellen ouders dat bij jongeren het eigen verantwoordelijkheidsgevoel wordt gestimuleerd. Daarom vinden veel deelnemers het afsluiten van contracten met kinderen geen goede methode om alcoholgebruik uit te stellen: *'dan ga je helemaal voorbij aan het verantwoordelijkheidsgevoel'*.

Figuur 1: regels die ouders hanteren

De ouders weten dat het beter is kinderen niet thuis een slokje alcohol te laten proeven. Alleen blijkt dit in de praktijk lastig te zijn. De ouders zien in hun omgeving veelal de opvatting van *'liever hier een beetje weinig, dan dat je daar ergens in een enge buitentoestand heel veel gaat drinken'*. Ook oud en nieuw is voor sommigen een moment waarop door de vingers gekeken wordt (zie grafiek). *'Het is een hele makkelijke en beperkte mogelijkheid, die 1 keer per jaar voorkomt'*. En *'waarschijnlijk drinken ze het glas niet eens op'*.

Als er eenmaal gedronken mag worden, hopen ouders dat kinderen met mate drinken. Een zestienjarige die op een avond zes glazen alcohol drinkt, is aan de ouders gepresenteerd onder de noemer 'bingedrinken' en dat aantal glazen vinden zij teveel (zie grafiek).

Voorbeeldfunctie

De ouders in deze focusgroepen weten dat de invloed van thuis groot is. Naast het belang van het stellen van regels zijn ze zich bewust van hun voorbeeldfunctie. Ze vinden het belangrijk het goede voorbeeld te geven, maar moeilijk te bepalen wat dit goede voorbeeld dan precies moet zijn. Eén persoon geeft aan bewust geen wijn, maar water op tafel te zetten tijdens het eten. De vraag ontstaat of dit nodig is. Een ander geeft aan iedere dag één glas wijn bij het eten te drinken. Daarmee stimuleer je volgens haar juist het verantwoordelijkheidsgevoel en leer je dat maat houden belangrijk is. Aan de andere kant geeft dat wel de gewoonte om iedere dag te drinken aan.

Naast het belang van het leren omgaan met groepsdruk, het stellen van regels en de voorbeeldfunctie van ouders, wijzen ouders op maatwerk. Kinderen verschillen. *'Het ene kind is van zijn nature ook gewoon veel nieuwsgieriger en gewoon rebelleriger (...) wat voor ouders er ook bijhangen'*.

Bronnen van informatie

Interessant is te weten waar ouders hun informatie vandaan halen en door wie of wat zij beïnvloed worden in de opvoeding. Hoewel veel informatie over alcohol en alcoholspecifieke opvoeding op internet staat, geven ouders aan dat zij hier eigenlijk niet gericht naar zoeken. Enerzijds omdat het onderwerp alcohol bij verschillende ouders (nog) geen rol speelt. *'Je moet eerst voelen dat er een probleem is, dan pas ga je zoeken'*. En anderzijds omdat sommigen 's avonds, na een werkdag, niet graag weer de computer aanzetten. Dan rijst de vraag of internet het juiste medium voor deze informatie is. Ouders kunnen echter wel onderzoeksresultaten noemen (*'Ik heb wel eens gelezen...'*), dus bepaalde informatie bereikt hen wel. Onder andere wordt de informatie genoemd die ouders krijgen naar aanleiding van de voorlichting aan hun kinderen. Ouders geven aan soms over dit onderwerp te praten met andere ouders of familie; *'Van hoe doen jullie dat daar en daar...? Ja, soms krijg je leuke ideeën van hoe je iets op kan lossen...'*.

2 Wensen van ouders

Voor de meeste ouders met het oudste kind in groep acht of de brugklas, speelt het onderwerp alcohol nog niet echt. Maar het is wel een onderwerp waar ouders ideeën over hebben. Zij geven een aantal duidelijke wensen aan.

Hoe kom ik in contact met andere ouders?

Ouders hebben de behoefte om onderling van gedachten te wisselen over het omgaan met alcohol. Zeker de overstap van het basisonderwijs naar voortgezet onderwijs heeft een negatieve invloed op dit onderlinge contact: *'dat schoolpleingesprek is er niet'*. Je komt de ouders van vriendjes en vriendinnetjes niet zo snel meer tegen, terwijl ouders wel graag willen weten naar wie hun kind toe gaat en ook wat daar de regels zijn. Een thema-avond op school of een oudercursus via school worden genoemd als praktische oplossingen om ouders met elkaar in contact te brengen.

Wat zijn de concrete risico's van alcoholgebruik?

Ouders hebben behoefte aan concrete informatie over onder andere de risico's van alcoholgebruik. Hersenschade blijft bijvoorbeeld iets heel abstracts. Ouders willen meer concrete handvatten. Het zou mooi zijn als je zou kunnen zeggen: *'Als je 'zoveel' drinkt, dan kan je geen universitaire opleiding meer doen'*.

Wat doe ik in bepaalde situaties?

In het verlengde van bovenstaande geven ouders aan te willen weten wat ze moeten doen in een bepaalde situatie. Een dilemma is bijvoorbeeld of je als ouder contact opneemt met degene bij wie een feestje is, over wat er is afgesproken over alcohol. Want in ogen van de kinderen ben je dan *'die flauwe moeder, die altijd nee zegt, weet je'*. De ouders met wat oudere kinderen die deze situatie al hebben meegemaakt, geven aan dat zij dit soms wel doen. Of wat doe je als je erachter komt dat je kind stiekem gedronken heeft? Zonder dat je de vertrouwensband met je kind schaadt en je kind niks meer gaat vertellen? Blijkbaar is er een drempel om met andere ouders over dit onderwerp te praten. Ze vragen zich af of ze contact 'mogen' zoeken. *'Daar zou je ook wel mooie spotjes over kunnen hebben, dat je gewoon op het idee komt om ook met anderen daarover te hebben'* en *'Maak er geen taboe van dat je dit met elkaar op familie- en vriendenniveau bespreekbaar maakt'*.

Welke boodschap geef ik mijn kind?

Ouders willen graag weten wat de boodschap is die zij hun kinderen zouden moeten geven en hoe ze dat moeten doen. En dan niet alleen wat betreft alcohol, maar ook wat betreft drugs, seksualiteit en gamen. *'Eerste twee, drie jaren van de middelbare school, dan heb je als ouder nog enigszins ... en dan is het wel handig om te weten wat de slimste dingen zijn om te zeggen en te doen'*.

Hoe kunnen we elkaar versterken?

In samenhang met de boodschap die je kinderen meegeeft, wordt het belang van samenwerking genoemd. De gehele leefwereld van kinderen (thuis, school, in de buurt, sportverenigingen) moet eigenlijk dezelfde boodschap verkondigen. Een ouder noemt graag te willen weten wat op school behandeld wordt. *'Het is natuurlijk wel heel fijn als er een thema op school wordt besproken over dit soort hele zware onderwerpen, dat je daar als ouder zeg maar ook de tegenvraag thuis kan gaan stellen. Dan versterk je elkaar ook echt'*.

Conclusies en discussie

De gesprekken met ouders hebben veel informatie opgeleverd over hoe ouders omgaan met het thema alcohol en welke rol het speelt binnen hun gezin. Hieruit zijn duidelijke aangrijpingspunten te halen voor alcoholpreventie.

Weerbaarheid

Het onderwerp alcohol heeft voor ouders duidelijk raakvlakken met de onderwerpen roken, drugs, gamen, social media en seksualiteit. Zij zijn daar op dezelfde manier mee bezig als met het onderwerp alcohol. Om ouders te bereiken is het daarom van belang deze onderwerpen samen te nemen. Overeenkomst in deze onderwerpen is de relatie met het thema weerbaarheid/groepsdruk. Behandel deze onderwerpen in de context van weerbaarheid in het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs. Laat deze thema's doorlopend terugkomen. Niet alle kinderen zijn op hetzelfde moment ontvankelijk voor voorlichting over alcohol of drugs.

Peer-education

Maak bij voorlichting gebruik van 'peer-education' en rolmodellen. Ouders zien dat 'peers' (leefstijlgenoten) grote invloed op jongeren hebben. Ook kan deze aanpak een makkelijk ingang zijn om thuis verder door te praten. Daardoor kan het een schakel zijn naar het contact met ouders. Zet zowel jongeren in met een positief verhaal (niet drinken) als met een negatief verhaal (comadrinken, problemen door overmatig gebruik).

Onderling contact

Ouders hebben behoefte aan onderling contact, met name rondom de overgang naar het voortgezet onderwijs. Er is behoefte aan het met elkaar praten over opvoeding en omgaan bepaalde situaties. Zij ervaren echter een drempel om dit contact zelf te zoeken. Ouders geven aan dat de school een verbindende rol heeft. Daarbij geven ze aan interesse te hebben in thema-avonden of een oudercursus. Verken de mogelijkheden tot het stimuleren van onderlinge oudercontacten en de rol van de school daarin.

Concrete informatie

Ouders hebben behoefte aan concrete informatie over de risico's van alcoholgebruik. Ze willen met een heldere boodschap en goede argumenten aansluiten bij de belevingswereld van hun kind. Ze vragen om beeldmateriaal, filmpjes en duidelijke handvatten om met hun kinderen over de risico's van alcoholgebruik te communiceren. Verken de mogelijkheden om hiervoor (meer) social media en (serious) games in te zetten. Sta stil bij het feit dat via internet niet automatisch iedereen wordt bereikt. Ouders geven namelijk aan niet gericht naar informatie over alcohol en opvoeding te zoeken op internet. Sommigen geven als reden aan dat het onderwerp (nog) geen rol speelt. Anderen geven aan dat ze niet achter de computer willen na een werkdag.

Leefomgeving

Betrek de gehele leefomgeving rondom jongeren (thuis, school, sport, de buurt) en geef overal dezelfde boodschap.

Aandachtspunten bij het onderzoek

De zichtbare interactie binnen de focusgroepen is eerder al als voordeel van de methodiek genoemd. Ook de ruimte die er is voor niet voorziene onderwerpen en de mogelijkheid dieper op bepaalde zaken in te gaan, zijn voordelen. Nadeel van de methodiek is dat de deelnemers zich door de setting ook belemmerd kunnen voelen in dat wat ze willen zeggen. Dominante personen zullen bijvoorbeeld eerder het woord nemen dan mensen met een afwachtende houding. Een relevante, maar mogelijk afwijkende, mening kan daardoor buiten beeld zijn gebleven. De interactie binnen deze focusgroepen verschild. De deelnemers in de eerste groep reageerden minder op elkaar dan de deelnemers in de andere twee groepen. Omdat in de laatste groep geen nieuwe dingen meer zijn gehoord, mag er vanuit gegaan worden dat binnen deze redelijk homogene groepen de belangrijkste opvattingen naar voren zijn gekomen.

De opvattingen die in deze rapportage beschreven staan, komen van een groep hoogopgeleide, autochtone inwoners uit de wijken Utrecht Oost en –Noord Oost. Deze groep is redelijk representatief voor deze wijken, aangezien een relatief groot deel van de inwoners hoogopgeleid en autochtoon is. Daarmee representeren zij echter niet alle ouders in de gemeente Utrecht met kinderen in de genoemde leeftijd. Ook is niet bekend waarmee de opvattingen samenhangen. Zijn opleiding en etniciteit hierin het meest belangrijk, of zijn er andere factoren die een rol spelen? Zijn de opvattingen van deze ouders kenmerkend voor alleen deze groep of zijn deze voor alle ouders gelijk? Daarnaast hebben de deelnemers aan deze focusgroepen zichzelf vrijwillig aangemeld. Daarmee zijn het ouders die gemotiveerd en nieuwsgierig zijn naar het onderwerp. Ouders die het niet interesseert of ouders die de discussie hierover uit de weg willen gaan, zijn in ieder geval niet bereikt. Niet bekend is of deze laatste groepen andere opvattingen hebben. Dit zorgt ervoor dat de beschreven resultaten niet zonder meer generaliseerbaar zijn.

Aan te bevelen is nader onderzoek te doen naar de opvattingen van ouders met een lager opleidingsniveau en mogelijk een andere nationaliteit. In het onderwijs worden alle kinderen namelijk wel op eenzelfde manier aangesproken in de voorlichting, terwijl dit wellicht niet bij alle kinderen aansluit en mogelijk ook niet overeenkomt met de opvattingen die ouders hebben. De vraag die hier achter zit is of het uiteindelijk gaat om differentiatie in interventies, of om differentiatie in toeleiding naar interventies.

Bronnen

- Eykemans, Y., Meima, B., Buren, L.P. van, Ameijden, E.J.C. van (2012). *Jeugdmonitor Utrecht. Groep 7 en 8 van het basisonderwijs. Schooljaar 201–2012*. Utrecht: gemeente Utrecht (GG&GD).
- Fiolet, D., Mazurkiewicz, M. (2011) *Alcoholgebruik jongeren in Noordoost en Oost. Een nadere analyse*. Utrecht: gemeente Utrecht.
- Vet, R. en Eijden, R. van den (2007). *Het gebruik van alcohol door jongeren en de rol van ouders: Resultaten van twee metingen*. Rotterdam: IVO.
- Vorst, H. van der, Engels, R.C.M.E., Meeus, W., Deković, M. (2006). The impact of alcohol-specific rules, parental norms about early drinking and parental alcohol use on adolescents' drinking behaviour. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, 1299–1306.

Gemeente Utrecht

Uitgave

Gemeente Utrecht

GG&GD

Februari 2013

Adresgegevens

Bezoekadres Kaatstraat 1, Utrecht

Postadres Postbus 2423, 3500 GK Utrecht

Telefoon (030) 286 33 33

Fax (030) 286 33 44

e-mail gggd@utrecht.nl

website www.utrecht.nl/gggd

www.utrecht.nl/gezondheidsonderzoek